

Ustvarjanje vzgojne skupnosti

■ **Erika Kozjek**, diplomirana profesorica razrednega pouka, je diplomirala na temo pedagogike skupnosti. Dela kot vzgojiteljica predšolskih otrok, in sicer 10 let v *Vrtcu Sončni žarek*.

Temeljni cilj pedagogike skupnosti je ustvarjanje vzgojne skupnosti. Seveda pa skupnost ne nastane sama od sebe, vsaka oseba jo je poklicana osebno graditi. Tudi predšolski otrok? Seveda!

Pri ustvarjanju vzgojne skupnosti v vrtcu ima posebno vlogo in naloge vzgojna oseba. Od nje je odvisno, kako uspešno bodo zadovoljene otrokove potrebe po pripadnosti, samostojnosti, odkrivanju sposobnosti in identitete. Prav tako je od nje odvisno, v kolikšni meri je sposobna ustvarjati pogoje, da lahko otrok z drugimi podeli svoje stiske, strahove, potrebe, izkušnje, želje, pridobiva zaupanje vase in željo po komunikaciji ... To je lik vzgojne osebe, ki se zaveda, da je otrok podoba popolnega bitja: sposobnega, učinkovitega, neodvisnega, po naravi družbenega bitja, ki ga spremlja antropologija ranljivega človeka. Vsaka oseba je zastonjski dar in za dar velja, da ga brezpogojno sprejemamo – z vso enkratnostjo.

Ni treba čakati in opazovati, kdo naj bi potreboval našo pomoč, besedo. Lahko razveselimo nekoga kar tako – mu prinesemo barvico, se mu nasmehujemo, mu damo roko, ga pohvalimo, povabimo k igri.

Vemo, da je v predšolskem obdobju otrok kognitivno šibek, je pa prosocialno in emocionalno močan. Če to dvojje smiselno povežemo, razumemo, da so otroku v tem zgodnjem obdobju pravila sobivanja, medsebojni odnosi, odnosi do narave in materialnega sveta izredno pomembni.

Naj se tokrat zaustavimo ob dveh elementih pedagogike skupnosti, ki nam v *Vrtcu Sončni žarek* pomagata pri ustvarjanju vzgojne skupnosti na vseh ravneh interakcije.

Tik in tak

Tik in Tak (prevedeno iz italijanskih imen GB in Doppiaw) sta klovna, glavna junaka kratkih stripov, ki jih že od začetka osemdesetih let prejšnjega stoletja riše Walter Kostner. Avtor, ki se je rodil v Val Gardeni v Italiji, v družini obrtnikov in rezbarjev, že skoraj štirideset let svoje življenje posveča mladim z vsega sveta. Z njimi želi uresničiti ideal bratstva, pravičnosti in miru. Tik in Tak se s svojimi prigodami rojevata iz srečanj Walterja Kostnerja z otroki, in sicer kot odgovor na njihova vprašanja (o tem, kako se soočiti s problemi v družini, kakšen odnos imeti s prijatelji, kako sprejemati bolečino, doživljati čustva ...).

Med temi mladimi je bil tudi fant GB, tako ga je avtor poimenoval po začetnicah fantovega imena. Nekoč mu je GB nehal pisati in izkazalo se je, da preživlja težke trenutke. Walter Kostner mu je želel pomagati, to pa je storil tako, da mu je začel namesto besed pošiljati v pismu kratke stripe. Prigode so kratke in velikokrat brez besed, vedno pa imajo globoko sporočilo. Avtorju stripov so na fakulteti za književnost in filozofijo v Veroni podelili akademsko diplomu iz altruizma, Tik in Tak pa sta bila razglašena za 'doktorja altruizma'.

Kocka prijateljstva

Ko pomislimo na besedo kocka, vidimo tisto s pikami na ploskvah. Številne družabne igre igramo s kocko. To je zanimiv pripomoček, saj nikoli ne vemo, na kateri ploskvi se bo kocka ustavila, zato pričara napeto vzdušje.

Kocka prijateljstva ima namesto pik na ploskvah napisana različna prosocialna gesla. Spodbujajo nas, da delamo dobro drugemu. Vsako jutro jo v jutranjem krogu vržemo in poskušamo razumeti geslo. Pred kosilom si vzamemo čas, da si pripovedujemo o svojih izkušnjah. Med pripovedovanjem otroci drug drugega nezavedno spodbujajo k prosocialnim dejanjem.

Foto: Erika Kozjek

Poskusi se vživeti v drugega. Geslo nam pomaga spodbujati in razvijati empatijo. Otrok, ki je po naravi bolj empatičen, bo prej naredil prosocialno dejanje, saj se bo lažje postavil v kožo drugega. Pri tem geslu nam lahko pomaga vprašanje: »Kako bi se počutil, če bi se to zgodilo tebi?« Otroci morajo razmišljati o potrebah in občutjih drugega in o vplivu svojih dejanj nanj. Če želimo živeti za dobro skupnosti, moramo skrbeti drug za drugega. Otroke želimo vzgajati v odzivne osebe – take, ki jim ni vseeno za nesrečo in bolečino drugega.

Imej rad prvi. Tik in Tak nas spodbujata, da bi bili bolj pozorni na potrebe drugega ter da bi se hitreje odzvali s svojo pomočjo. To geslo pomaga tudi v trenutkih, ko bi sami najbolj potrebovali to, da nas ima kdo rad. Spomni nas, da ne smemo čakati, da bo kdo prišel do nas, kajti mogoče ne bo prišel nihče. Zato je prav, da začnemo mi.

Odpusti in pozabi. Tik in Tak sta prijatelja. Kdo ve, kolikokrat sta se tudi sprla? Toda pomembno je, da sta si odpustila in začela znova ter naprej gradila prijateljstvo. Besedi 'odpusti' sledi beseda 'pozabi'. Seveda se zavedamo, da ne moremo kar izbrisati iz spomina nekega dogodka, ki nas je prizadel. Toda prositi odpuščanja ali odpustiti in potem ta dogodek shraniti v 'predal', ki ga ne bomo več odpirali, je pomembno in nujno, če želimo z osebo naprej ohranjati in graditi odnos.

Osreči drugega. Geslo nam svetuje prosocialno vedenje v najširšem smislu. Otroke vabi, naj poskusijo najti načine, da bi drugega razveselili, in odkrili bodo, da so potem veseli tudi sami. Ni treba čakati in opazovati, kdo naj bi potreboval našo pomoč, besedo. Lahko razveselimo nekoga kar tako – mu prinesemo barvico, se mu nasmehnemo, mu damo roko, ga pohvalimo, povabimo k igri.

Imejmo se radi med seboj. Če začnemo mi tako živeti in drugi začnejo ljubezen vračati, preidemo z ene življenjske ravni duha na višjo raven. Kaj to pomeni? Opazimo veselje, mir, dobrohotnost, velikodušnost. To veselje je vsestransko, zavzame vse, ki so udeleženi v prosocialnem dejanju, ki ga naredimo popolnoma nesebično. »Če nas je več, ki se imamo radi, bo svet vedno lepši.« Zmanjša se verjetnost nasilja, agresije, pesimizma, dolgočasje, neugodja ... Ko otroci spoznajo, da jih tak način življenja osreči bolj kot kaj drugega, se bodo radi trudili živeti tako.

Imej rad vsakogar. Tistega, ki ti je všeč, in tistega, ki ti ni všeč, bogatega in revnega, otroka in odraslega, ne glede na starost, barvo kože, spol in vero.

Doživetja otrok iz vrtca:

- Manca je jokala in sem jo potolažila.
- Ko sem se spomnila na kocko prijateljstva, sem pospravila igrače za seboj.
- Igral sem se s kockami, pa mi jih je Matic podrl in sem mu odpustil.
- Odpustila sem Maruši, ker me je uščipnila.
- Zjutraj sem očiju podarila nasmeh in mi ga je vrnil.
- Mami mi je rekla, da moram pojesti do konca, in sem jo poslušala.
- Ko sem strigel papir, sem pospravil za seboj.
- Aljažu sem posodil medvedka, ki ga imam zelo rad.
- Erik je po dolgem času prišel spet objokan v vrtec. Poskusila sem se mu približati, ga vprašati, kaj je narobe, če mi lahko zaupa, ali se je kaj zgodilo doma, na poti v vrtec, morda ponoči, v vrtcu ... Ni zmožal odgovoriti. Zato sem mu rekla, da mi lahko pove, kadar koli bo začutil, da lahko. Čez nekaj trenutkov je prišel in mi na uho rekel: »Gospa Marilen, ali lahko danes vržemo kocko prijateljstva?« Odgovorila sem mu: »Seveda!« Ni prosil, da jo vrže on, le začutil je potrebo po tem, da jo imamo. Ni zmožal govoriti o stvari, ki ga je težila, a vedel je, da mu kocka v tem lahko pomaga. Njegovo razpoloženje se je spremenilo, postal je miren in veder.
- V nekem trenutku sem videla Janjo vso žalostno na dvorišču, ker jo je Marcel dražil, da je zaljubljena v Jakoba. Janja mi je povedala, da ima Jakoba res zelo, zelo rada. Odprla se je in mi zaupala, kako ji je Jakob povedal, da še vedno sesa prst. In ona tudi! Kako ima on težave z izgovorjavo besed, da mu beseda zastaja, kar je tudi njen problem. Oba hodita tudi k logopedu zaradi tega. Videla sem, kako se v nedolžni otroški igri na našem dvorišču dogajajo globoki osebni pogovori med njimi, in bila sem ganjena. Ampak Janja je v tem trenutku doživljala bolečino, ker jo je Marcel zaradi tega prijateljstva zbadal. Ko smo se o tem pogovarjali, je pristopil Ožbej in glasno dejal: »No, kaj smo vrgli danes na kocki? Odpusti in pozabi! Torej?« Spogledali so se, se opravičili drug drugemu ter se veselo in svobodno igrali naprej.

Literatura

- Kostner, Walter (2008): Tik in Tak. Ljubljana: Novi svet.
- Lubich, Chiara (2007): Umetnost ljubezni. Ljubljana: Novi svet.
- Vanderbroek, Gerta; Camozzi, Mauro (2002): Kocka ljubezni: z otroki odkrivamo življenje z Bogom. Ljubljana: Novi svet.